

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Název práce: Súvislosť výchovných štýlov rodičov, vzťahovej väzby a závislosti od návykových látok u adolescentov

Autorka: Andrea Antalová

Oponent: doc. Jiří Mudrák, PhD.
Katedra psychologie
Filozofická fakulta UK

PŘÍNOS TÉMATU: Studentka si zvolila v mnoha ohledech klasické téma vývojové psychologie a zabývá se vztahem rodičovské výchovy a vztahové vazby a rizikovým chováním (tj. užíváním návykových látek) v průběhu dospívání. To však neznamená, že toto téma není relevantní, naopak, domnívám se, že představuje jedno z důležitých témat, kterým je nutné věnovat pozornost opakovaně a výsledky aktualizovat do aktuálního společenského kontextu. Jedním z přínosů navrhovaného výzkumného designu by tak mohla být detailnější formulace vztahů mezi výchovnými styly, typem vztahové vazby a rizikovým chováním v adolescenci u současných dospívajících. Autorka v práci odkazuje na nedostatek studií, které by tyto tři aspekty spojovaly do jednoho rámce. Sama hlubší zamyšlení nad možnými vztahy nenabízí, což je vzhledem k tomu, že se jedná o bakalářskou práci pochopitelné, v případné další práci na toto téma by však bylo vhodné možné vztahy zkusit vysvětlit více. Dalším přínosem představeného výzkumu představuje smíšený výzkumný design, ten však zároveň přináší specifické nároky na realizaci, které by bylo vhodné více diskutovat.

CÍLEM PRÁCE je „prozkoumat vztahy mezi výchovnými styly, vztahovou vazbou a závislostí na návykových látek u adolescentů prostřednictvím smíšeného výzkumu.“ Autorka tak představuje jasně vymezený cíl, který v práci operacionalizuje prostřednictvím stanovených hypotéz a konkrétních měřících nástrojů – dotazníků. Tento cíl považuji za přínosný a realizovatelný a autorka představuje plán výzkumu, který dle mého názoru umožňuje zodpovědět položenou výzkumnou otázku. V ideálním případě bych ocenil ještě lepší formulaci předpokládaných vztahů mezi jednotlivými koncepty. Cíl, výzkumná otázka i hypotézy jsou formulovány exploračně, domnívám se však, že teorie a studie představené v teoretické části by mohly být využity k formulování konkrétnějších vztahů mezi těmito proměnnými. Především by bylo užitečné explicitněji formulovat hypotézy týkající se nejen toho, zda existuje vztah, ale *jaké* vztahy mezi různými typy vazby, různými výchovnými styly a užíváním návykových látek lze očekávat. Za potenciální problém považuji zaměření na „závislost“, což je koncept, který je podle mého názoru v takto pojatém výzkumu obtížně měřitelný a navíc se bude týkat jen malého počtu adolescentů. Užitečnější by bylo spíše zaměření na užívání

návykových látek obecně, což bude u zkoumané populace časté, ale domnívám se, že jen výjimečně bude splňovat kritéria závislosti.

FORMÁLNÍ STRÁNKA práce odpovídá požadavkům kladeným na bakalářské práce. Práce se opírá o review literatury zabývající se jednotlivými koncepty a současně předkládá přehled některých studií, které tyto koncepty propojují. Práce je srozumitelně členěna do čtyř teoretických kapitol, na které navazuje výzkumná část popisující výzkumný problém a design plánovaného výzkumu. Z hlediska formálního zpracování oceňuji stylistiku práce. Text má dobrý flow a myšlenky na sebe dobře a srozumitelně navazují. Je patrné, že se diplomantka o téma práce zajímá, uvažuje o něm a je schopna své myšlenky přenést do psané podoby.

TEORETICKÁ ČÁST práce je zpracována kvalitně, autorka se opírá o odpovídající množství relevantních zdrojů, které přehledně prezentuje. Text v teoretické části dobře navazuje, myšlenky dobře rozvíjí hlavní téma kapitoly. U některých částí bych však ocenil ještě detailnější zpracování – v části o výchovných stylech by bylo dobré ještě více představit současnější přístupy zaměřující se na dimenze rodičovského chování spíše než na globální výchovné styly. Vzhledem k zaměření práce by bylo také vhodné zařadit kapitolku týkající se vztahové vazby v období adolescence. Ocenil bych také, kdyby v závěru byly ještě více představeny vztahy mezi koncepty, které by umožnily lépe formulovat výzkumnou otázku a hypotézy. Autorka zde načrtává úvahu o vzájemném propojení jednotlivých konceptů, avšak pro stanovení konkrétnějších hypotéz by bylo potřeba ještě hlubší zamyšlení a konkrétnější formulace předpokládaných vztahů a jejich vysvětlení.

EMPIRICKÁ ČÁST představuje návrh smíšeného výzkumného designu, který je dle mého názoru smysluplný, realizovatelný a lze u něj očekávat zajímavá zjištění. Jak jsem již uvedl, ocenil bych ještě lepší formulaci výzkumné otázky a hypotéz, která by nebyla pouze explorační. Současně by bylo, vzhledem k tématu práce, vhodné formulovat i mediační hypotézy (například specifické výchovné styly vedou k určitému stylu vazby, což souvisí s užíváním návykových látek). Bylo by také dobré se zamyslet nad používanými nástroji, například screenigová metoda CRAFFT se mi jeví jako příliš stručná a bylo by podle mého názoru vhodné ji doplnit podrobnějším dotazníkem týkajícím se užívání návykových látek. Ocenil bych také podrobnější popis toho, jakým způsobem bude realizována kvalitativní studie a jak budou kombinována kvalitativní a kvantitativní data. Takto pojatá studie má také výraznou etickou dimenzi, která by měla být ještě více diskutována (například podle standardů doporučených APA).

SOUHRNEM mohu říci, že se jedná z mého pohledu o kvalitní představení výzkumného designu, který má potenciál přinést zajímavé výsledky. Představené výhrady se týkají problémů, které jsou na úrovni bakalářské práce očekávatelné a jsou myšleny jako konstruktivní zpětná vazba pro další práci.

U obhajoby by mohly být diskutovány následující otázky:

- 1) Zkuste se zamyslet nad výhodami či nevýhodami přístupu zaměřujícího se na globální styly výchovy a přístupem, který se zaměřuje spíše na jednotlivé dimenze rodičovského chování.

- 2) Mohla byste formulovat hypotézy týkající se vztahů mezi konkrétními výchovnými styly, typy vztahové vazby a užíváním návykových látek? Na základě čeho tyto vztahy předpokládáte?
- 3) Jakým způsobem byste se z perspektivy etiky výzkumu vyrovnala s tím, že většina vašich respondentů bude nezletilá a někteří z nich mohou mluvit o potenciálně velmi rizikovém chování?

Předloženou práci v závislosti na průběhu obhajoby **hodnotím jako velmi dobrou či výbornou a doporučuji ji k obhajobě.**

V Praze, 4. 6. 2022

doc. Jiri Mudrak, PhD.